

Bezpečnostnoprávne posudzovanie výpisu z registra trestov v konaní o udelení pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky

Anotácia: Autor sa v predkladanom článku venuje problematike nesúladu posudzovania a vyhodnocovania predkladaných zahraničných výpisov z registra trestov cudzincami v súvislosti s konaním o udelení pobytu na území Slovenskej republiky. Zameriava sa na administratívno-správnu činnosť útvarov Policajného zboru v procese správneho konania, obzvlášť na rozdiely v procese posudzovania zákonnej náležitosti k udeleniu pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky, ktorou je výpis z registra trestov vydaný cudzím štátom na základe poznatkov zo služobnej činnosti príslušníka Policajného zboru.

Kľúčové slová: výpis z registra trestov, úradný preklad, policajný útvar, cudzinec, správne konanie, Apostille, superlegalizácia, prekladateľ, policajný útvar.

Úvod

Nastavenie mechanizmov na zabezpečenie pracovnej sily a udržiavaním vysokokvalifikovaných odborníkov, ale aj vzdelaných a manuálne zručných remeselníkov je zložitý proces. Členské štáty Európskej únie jednotnými legislatívnymi opatreniami účelne usmerňujú vstup a pobyt cudzincov na pracovný trh v rámci svojho územia tak, aby migrácia cudzincov negatívne neovplyvnila sociálno-ekonomické vzťahy a nastavenú stabilitu členského štátu. V tejto súvislosti je ďalším dôležitým faktorom bezpečnosť štátu a občanov Európskej únie. Neregulovaná migrácia môže významnou mierou ohroziť verejný poriadok i vnútornú bezpečnosť štátu, čo môže následne výrazne zasiahnuť do politického systému štátu.

Právne postavenie cudzincov zásadne podlieha vnútroštátnej právnej úprave daného štátu, v ktorom sa nachádzajú. V demokratickom štáte stanovený režim musí rešpektovať všeobecne platné zásady medzinárodného práva a záväzky štátu, ktoré vyplývajú z bilaterálnych medzinárodných dohôd, preto právny režim cudzincov nemôže byť rovnaký pre všetkých cudzincov, ktorí sa nachádzajú na území daného hostiteľského štátu pobytu.¹

Cudzinec je na území hostiteľského štátu v zásade podriadený jeho suverénnej moci. Je podrobený teritoriálnej moci vo všetkých veciach denného života. Je povinný rešpektovať právny poriadok štátu pobytu, hlavne jeho vnútroštátne cudzinecké právo. Výkon jednotlivých právomocí štátu pobytu nad cudzincom je z dôvodu však prispôsobený tým, že cudzinec zostáva i v dobe svojho pobytu na území cudzieho štátu viazaný k svojmu domovskému štátu právnym záväzkom štátneho občianstva.²

Bezúhonnosť a výpis z registra trestov

Podmienky povoľovania pobytu cudzincom na území Slovenskej republiky systematicky upravuje zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“).

Samotný priebeh procesu povoľovania pobytu cudzincom na území Slovenskej republiky má okrem uvedeného hmotnoprávneho predpisu i procesnoprávnu časť, ktorá upravuje vzájomné práva a povinnosti subjektov v konaní o povolení pobytu podľa príslušných ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správnom konaní“).

¹ BALGA, J. a kol. *Slovenské cudzinecké právo*. Bratislava, Akadémia PZ, 2000. s. 37.

² BALGA, J. *Teória a prax služby cudzineckej polície*. Bratislava, Akadémia PZ, 1997. s. 46.

Slovenská republika ako členský štát EÚ má povinnosť transponovať sekundárne právne predpisy únie upravujúce vo svojom obsahu opatrenia a mechanizmy cudzineckého práva a systematicky harmonizovať zákon o pobyte cudzincov v súlade s európskym právom.

Ktorýkoľvek z druhov povoleného pobytu na území Slovenskej republiky v intenciách zákona o pobyte cudzincov oprávňuje cudzinca³ zdržiavať sa, vycestovať a opätovne vstupovať na územie Slovenskej republiky.

Z uvedeného vyplýva, že na základe **rozhodnutia** príslušného správneho orgánu, ktorým je v danom prípade vecne a miestne príslušný policajný útvar služby hraničnej a cudzineckej polície (ďalej len „policajný útvar“), cudzinec na základe povoleného pobytu disponuje širokým rozsahom práv garantovaných právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Zo širokej škály práv cudzinca, nebudeme prezentovať všetky, zdôrazníme len právo na slobodu pohybu a pobytu, v rámci ktorého sa môže cudzinec pohybovať a zdržiavať sa **nielen** na území Slovenskej republiky, ale aj na území únie. Obmedzenie tohto práva je možné len v zákonomnom rozsahu.

Z uvedených dôvodov sa musí pred vydaním rozhodnutia, ktorým cudzincovi policajný útvar povolí pobyt na území Slovenskej republiky, uskutočniť kvalitatívny a efektívny rozhodovací proces.

Zákon o pobyte cudzincov vymedzuje okruh povinných náležitostí, ktoré je cudzinec povinný priložiť k podanej žiadosti o povolenie pobytu na území Slovenskej republiky (ďalej len „žiadost“) a ktorými potvrdzuje účel pobytu, **svoju bezúhonnosť**, finančné zabezpečenie pobytu, zabezpečenie ubytovania, prípadne ďalšie náležitosti v závislosti od činnosti a účelu pobytu, ktorý cudzinec bude na území Slovenskej republiky vykonávať.⁴

Z hľadiska bezpečnosti štátu sa sústreďujeme na posudzovanie **bezúhonnosti** cudzinca v spojitosti s vykonávanými úkonmi rozhodovacieho procesu povoľovania pobytu na území Slovenskej republiky.

Doklad, ktorým cudzinec potvrdzuje **bezúhonnosť** v konaní o povolení pobytu na území Slovenskej republiky, je podrobnejšie definovaný v zákone č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o registri trestov“).

Viacero právnych predpisov považuje **výpis z registra trestov** alebo **odpis z registra trestov** za výlučný doklad, ktorým sa preukazuje bezúhonnosť fyzickej osoby. Tento názor nemožno pokladať **za úplný a plnohodnotný**. Uvedenými dokladmi sa preukazuje iba skutočnosť, či osoba bola alebo nebola súdne trestaná, prípadne či voči osobe bolo alebo nebolo podmienene zastavené trestné stíhanie, prípadne ďalšie skutočnosti zrealizované súdnym konaním.

Bezúhonnosť alebo spoľahlivosť fyzickej osoby sa posudzuje aj na základe iných údajov a podkladov. V tejto súvislosti možno konštatovať, že právny poriadok Slovenskej republiky **nepozná** jednotnú definíciu pojmu **bezúhonnosť**.

Pojem **bezúhonnosti** je z uvedených dôvodov **obsahovo rozmanitý**, a to v závislosti od požadovaného stavu a požiadavky príslušného právneho predpisu. Za bezúhonnú sa za určitých okolností **nebude** považovať napríklad osoba, ktorá prejaví záujem vykonávať právnické povolanie, aj keď má odsúdenie dávno zahladené **z princípu nulovej tolerancie**, ale **bezúhonnou** bude osoba, ktorá nebola odsúdená za trestný čin súvisiaci s výkonom jej zamestnania alebo činnosti, **hoci bola** iným rozsudkom **odsúdená** za obzvlášť závažný zločin.

³ Zákon o pobyte cudzincov používa aj definíciu „štátny príslušník tretej krajiny“.

⁴ Pozri bližšie § 32 zákona o pobyte cudzincov.

Účelom **registra trestov** je evidovať osoby, ktoré sa dopustili protiprávneho konania, za ktoré boli právoplatne odsúdené, informovať o trestných činoch spáchaných týmito osobami, o počte uložených sankcií i opatreniach a o priebehu výkonu uložených sankcií.

Spracovaná evidencia v registri trestov vo forme zhromaždených informácií nie je samoučelná. Podstatným účelom je použitie údajov a informácií predovšetkým v aplikačnej činnosti orgánov činných v trestnom konaní (resp. súdov), evidencia je vhodným a účinným nástrojom v boji proti zločinnosti.

Z aplikačnej praxe vyplýva, že údaje a informácie z registra trestov nie sú využívané len štátnymi orgánmi Slovenskej republiky v rámci ich činnosti, ale sú poskytované aj fyzickým osobám, žiadateľom s cieľom ich listinného dokladovania v občianskoprávnom konaní alebo v správnom konaní.

Niektoré právne predpisy⁵ vyžadujú povinnosť v prípade záujmu o povolanie alebo záujmu o štúdium preukazovať bezúhonnosť alebo spoľahlivosť fyzickej osoby prostredníctvom údajov a informácií z registra trestov.

Túto legislatívne uloženú povinnosť v občianskoprávnom alebo správnom konaní preukazuje fyzická osoba formou listinného dokladu, ktorým je **výpis z registra trestov** alebo **odpis z registra trestov**.

Vzhľadom na význam dôsledkov súdnej beztrestnosti, ktoré sú dokladované výpisom z registra trestov alebo odpisom z registra trestov, sa na uvedené dokumenty vzťahuje trestnoprávna ochrana **verejnej listiny** v intenciách trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery a úradnej značky podľa ustanovenia § 352 Trestného zákona. Trestnoprávna ochrana sa podľa uvedených podmienok vzťahuje aj na cudzozemské verejné listiny, úradné pečate, úradné uzávery, úradné znaky alebo úradné značky.

Výpis z registra trestov je verejná listina, ktorou fyzická osoba preukazuje, či bola alebo nebola právoplatne odsúdená. Vo výpise sa uvedú nezahladené odsúdenia vrátane údajov o priebehu výkonu uložených trestov, ochranných opatrení a primeraných obmedzení, ak sa podľa rozhodnutia súdu alebo zo zákona nehľadí na páchatel'a, ako keby nebol odsúdený.

Obsahovo podrobnejšie a dôkladnejšie údaje a informácie k bezúhonnosti fyzickej osoby sa uvádzajú v **odpise registra trestov**.

V odpise registra trestov sa evidujú okrem rozhodnutí súdu, ktorými bola uznaná vina a uložený trest alebo schválená dohoda o vine a treste a s tým súvisiacich údajov, aj údaje o právoplatnom rozhodnutí súdu alebo prokurátora o podmiennečnom zastavení trestného stíhania, o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, o právoplatnom rozhodnutí súdu alebo prokurátora o schválení zmiernosti, zastavení trestného stíhania, ako aj údaje vyplývajúce z trestných listov o právoplatnom odsúdení občana Slovenskej republiky alebo osoby, ktorá má na jej území trvalý pobyt, cudzozemským súdom, ktorého rozhodnutie bolo uznané súdom Slovenskej republiky.

Údaje, ktoré vyplynú z informácií ústredných orgánov únie, sa uvedú v odpise registra trestov iba vtedy, ak ide o právoplatné odsúdenie súdom únie.

Štátu prostredníctvom ustanovených orgánov nemožno uprieť oprávnenie vykonávať opatrenia na ochranu a zabezpečenie poriadku vo veciach verejných, opatrenia v oblasti ochrany a bezpečnosti štátu a jeho občanov. V záujme verejného života je spoločenská

⁵ Napr. zákon č. 553/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákon SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, zákon č. 280/2006 Z. z. o povinnej základnej kvalifikácii a pravidelnom výcviku niektorých vodičov v znení neskorších predpisov.

požiadavka, aby právnym predpisom stanovené funkcie, povolania alebo úlohy mohli profesionálne vykonávať výlučne osoby, ktoré sú spoľahlivé a bezúhonné.

Zákon o registri trestov ustanovuje výpočet kompetentných orgánov a zákonné podmienky s účelom, na základe ktorých sú oprávnené žiadať o odpis registra trestov.⁶ Takto upravené opatrenie znižuje riziko zneužívania osobných údajov obsiahnutých v odpise registra trestov, ich nekontrolovateľné rozširovanie, prípadne falšovanie alebo pozmeňovanie jeho obsahu. Policajný útvar na základe svojej vecnej pôsobnosti počas rozhodovacieho procesu o žiadosti cudzinca je oprávneným orgánom s kompetenciou na vyžiadanie si odpisu registra trestov.⁷

Poskytovanie údajov a informácií z registra trestov sa týka nielen orgánov Slovenskej republiky, ale aj ústredných orgánov členských štátov únie a justičných orgánov iných štátov, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva,⁸ ktorou je Slovenská republika viazaná, alebo osobitný predpis.⁹

V súčasnom období, vychádzajúc z poznatkov policajnej praxe, vznikla požiadavka rozšírenia evidovaných údajov a informácií s cieľom ich vzájomnej výmeny pre potreby bezpečnostných a súdnych orgánov únie.

Bezpečnostnoprávne posudzovanie výpisu z registra trestov

Rozhodovacie procesy vo verejnej správe majú určité špecifické znaky, ktorými sa vyčleňujú z najvšeobecnejších rozhodovacích procesov. Ide najmä o to, že sú právne regulované, teda ide o právne procesy, ktoré majú základ v práve. Ide o činnosť orgánov verejnej správy. Predstavujú konkretizáciu práva. V činnosti orgánov verejnej správy ide o realizáciu alebo aplikáciu práva. V súlade so všeobecnými i uvedenými špecifickými znakmi ich niektorí autori nazývajú štátnosprávnymi rozhodovacími procesmi. S týmto názorom možno súhlasiť, ale len potiaľ, pokiaľ budeme hovoriť o procesoch v štátnej zložke verejnej správy.¹⁰

Podľa subjektov, ktoré vykonávajú rozhodovaciu činnosť vo verejnej správe, môžeme rozdeliť rozhodovacie procesy na rozhodovacie štátnosprávne a samosprávne. Štátnosprávne rozhodovacie procesy vykonávajú orgány štátnej správy pri výkone štátnej správy. Pri tejto činnosti bude v plnom rozsahu platiť premisa, podľa ktorej orgány štátnej správy môžu robiť len to, čo im zákon dovoľuje, s možnosťou využitia správnej úvahy v prípadoch, kde to zákon umožňuje.¹¹ V našom prípade orgánom štátnej správy je policajný útvar pri rozhodovaní o žiadosti cudzinca.

Každý rozhodovací proces má obsahovú a procedurálnu stránku a vydanie rozhodnutia je výsledkom pôsobenia oboch stránok. Obsahová stránka je v rozhodujúcej koncentrovanej do predpisov hmotného práva, procedurálna stránka do predpisov procesného práva. Výsledkom nedostatočného pôsobenia oboch stránok je prijímanie chybných rozhodnutí.¹²

Rozhodovací proces predstavuje osobitnú skupinu úkonov a činností, ktoré realizuje oprávnený subjekt na vydanie rozhodnutia od momentu prijatia podnetu na rozhodnutie až po vydanie rozhodnutia.¹²

⁶ Pozri bližšie § 14 zákona o registri trestov.

⁷ Pozri bližšie § 121 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov.

⁸ Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (oznámenie č. 550/1992 Zb.) v znení Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach (oznámenie č. 12/1997 Z. z.).

⁹ Rozhodnutie Rady 2009/316/SVV o zriadení Európskeho informačného systému registrov trestov (ECRIS) podľa článku 11 rámcového rozhodnutia 2009/315/SVV (Ú. v. EÚ L 93, 07. 04. 2009).

¹⁰ VRABKO, M. a kol. *Správne právo. Procesná časť*. Bratislava, Univerzita Komenského, 2007. s. 17.

¹¹ VRABKO, M. a kol. *Správne právo. Procesná časť*. Bratislava, Univerzita Komenského, 2007. s. 18.

¹² VRABKO, M. a kol. *Správne právo. Procesná časť*. Bratislava, Univerzita Komenského, 2007. s. 19.

Momentom rozhodovacieho procesu povoľovania pobytu cudzincom na území Slovenskej republiky je prijatie žiadosti cudzinca na policajnom útvere alebo na teritoriálne príslušnom zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky v zahraničí.

Cudzincovi zákon o pobyte cudzincov ustanovuje povinnosť vykonať podanie žiadosti **osobne, na spracovanom úradnom tlačive**. Povinnosť osobnej prítomnosti pri podaní žiadosti spočíva v priamej identifikácii osoby cudzinca na základe predloženého cestovného dokladu jeho pravosti a správnosti osobných údajov s predloženým výpisom z registra trestov.

Výpis registra trestov je obligatórna náležitosť podania žiadosti, ktorou cudzinec ako účastník správneho konania preukazuje policajnému útvaru skutočnosť, že sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania alebo protispoločenskej činnosti a možno ho považovať za bezúhonného.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti a podmienku predloženia dokladu bezúhonnosti cudzincom konštatujeme, že policajný útvar má vykonávať posudzovanie výpisu z registra trestov vydaného cudzím orgánom vo forme listiny **v troch samostatných etapách**. Tieto etapy a úkony vykonané pri posudzovaní výpisu z registra trestov cudzinca sú vzájomne bezprostredne spojené v rámci prebiehajúceho rozhodovacieho procesu policajného útvaru o žiadosti cudzinca.

Prvá etapa je zameraná na optimalizáciu podmienok a zadováženie potrebných informácií a údajov na preskúmanie predloženého výpisu z registra trestov cudzincom.

Podmienka spracovania písomnej žiadosti a priloženie ustanovených náležitostí umožňuje zhromaždenie a evidenciu nevyhnutne potrebných údajov a informácií k cudzincovi. Uvedené údaje v žiadosti policajnému útvaru poskytujú osobné údaje cudzinca, informácie o jeho rodinnom stave, **o časovom období a miestach pobytu alebo zdržiavania sa mimo domovského štátu v posledných troch rokoch**, o plánovanom účele pobytu na území Slovenskej republiky, predpokladanej dĺžke pobytu na území Slovenskej republiky a ďalšie podrobnosti potrebné na náležité a úplné zistenie skutočného stavu potrebného pre jeho rozhodovací proces.

Z obsahu spracovanej žiadosti policajný útvar vykonáva skúmanie a komparáciu priložených náležitostí potvrdzujúcich bezúhonnosť cudzinca s údajmi a informáciami uvedenými v podanej žiadosti cudzinca.

Ak policajný útvar uskutočnením nevyhnutných úkonov nezistí nedostatky alebo nesúlad v dokladoch potvrdzujúcich bezúhonnosť cudzinca s údajmi v spracovanej žiadosti cudzinca a predloženými zákonnými náležitosťami podľa zákona o pobyte cudzincov, je prvá etapa ukončená.

Predložený výpis z registra trestov cudzincom je vydanou listinou cudzieho orgánu, z uvedeného dôvodu **druhá etapa** spočíva v posúdení predloženého dokladu s ustanovenými zákonnými požiadavkami na formálne a technické vyhotovenie listiny.

Podľa pôvodu rozlišujeme súkromné listiny a verejné listiny. Verejnou listinou rozumieme písomný dokument vydaný oprávneným štátnym orgánom v rámci jeho pôsobnosti a v predpísanej forme s určitými obsahovými náležitosťami, ktorými sú spravidla úradná pečiatka štátneho orgánu a podpis oprávneného úradníka. Niektoré právne predpisy môžu ustanoviť, že určitý druh listiny je verejný.¹³

Za verejnú listinu považujeme aj listinu vydanú oprávnenými cudzími orgánmi v cudzine, ak je v krajine pôvodu považovaná za verejnú listinu.

Podľa zákona o pobyte cudzincov bezúhonnosť cudzinec preukazuje **výpisom z registra trestov štátu**, ktorého je štátnym príslušníkom, **a štátu**, v ktorom sa cudzinec v posledných troch rokoch zdržiaval **viac ako 90 dní** počas šiestich po sebe nasledujúcich

¹³ Napríklad zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

mesiacov. Ak sa taký doklad v tomto štáte nevydáva, možno ho nahradiť rovnocennou listinou vydanou príslušným súdnym orgánom alebo administratívnym orgánom krajiny pôvodu, alebo ho možno nahradiť čestným vyhlásením, ktoré vykoná štátny príslušník tretej krajiny pred príslušným súdnym orgánom alebo administratívnym orgánom, prípadne notárom krajiny pôvodu alebo posledného bydliska. Doklad o bezúhonnosti musí dokladovať bezúhonnosť na celom území štátu, ktorý tento doklad vydal, inak policajný útvar taký doklad neakceptuje.¹⁴

Výpis registra trestov cudzinca je vyhotovenou listinou cudzieho orgánu, posudzovanie a skúmanie v rámci uvedených zákonných podmienok predloženého dokumentu spočíva vo vykonávaní úkonov policajného útvaru smerujúcich k zisteniu náležitostí svedčiacich o jej pôvode a skutočnosti z hľadiska jej personálnej, temporálnej a teritoriálnej platnosti.

V tejto súvislosti na základe uvedených skutočností v spracovanej písomnej žiadosti cudzinca sa policajný útvar v rámci posudzovania zameria na overenie skutočností **o časovom období a miestach pobytu alebo zdržiavania sa mimo domovského štátu cudzinca v posledných troch rokoch**. V prípade, že sa cudzinec v posledných troch rokoch zdržiaval **viac ako 90 dní** počas šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov mimo domovského štátu, je povinný priložiť k podanej žiadosti aj výpis z registra trestov štátu pobytu, kde sa zdržiaval viac ako 90 dní počas obdobia šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov.

Policajný útvar sa v rámci posudzovania **pôvodu** listiny zameriava na overenie skutočností, či je predložená listina výpisom z registra trestov štátu, ktorého štátnym príslušníkom je cudzinec. V rámci posudzovania policajný útvar následne vykoná úkony smerujúce k overeniu náležitosti, že listina bola vyhotovená oprávneným cudzím orgánom štátu v rámci jeho pôsobnosti a v predpísanej forme a či je na nej úradná pečiatka, prípadne aj podpis zodpovedného úradníka.

V tejto súvislosti policajný útvar v rámci posudzovania preverí skutočnosť, či je predložená listina cudzieho orgánu opatrená stanovenými overeniami, ktoré sú nevyhnutnou náležitosťou deklarujúcou skutočnosť, že predložená listina vo forme výpisu z registra cudzinca spĺňa náležitosti verejnej listiny.

Posudzovanie **personálnej platnosti** policajným útvarom spočíva v overení zodpovedajúcich náležitostí, že predložený výpis z registra trestov je listina, ktorá bola reálne vydaná cudzincovi stanoveným procesným postupom a v predpísanej forme oprávneným orgánom cudzieho štátu.

Temporálna platnosť predloženého výpisu z registra trestov cudzinca je stanovená dňom vydania listiny oprávneným orgánom cudzieho štátu cudzinca. Policajný útvar v rámci posudzovania overuje splnenie stanovenej zákonnej podmienky spočívajúcej v povinnosti cudzinca predložiť doklad potvrdzujúci bezúhonnosť **nie starší ako 90 dní** v čase podania žiadosti cudzinca na policajnom útvar, prípadne na teritoriálne príslušnom zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky v zahraničí.¹⁵ V odôvodnených prípadoch, napríklad neočakávaná hospitalizácia cudzinca, alebo podľa skúseností policajnej praxe časovo náročnejší procesný postup cudzieho orgánu pri vydávaní výpisu registra trestov, kde môžeme uviesť agentúru FBI v USA, a v ďalších podobných prípadoch môže policajný útvar prijať so žiadosťou o udelenie pobytu doklad o bezúhonnosti, **ktorý je starší ako 90 dní**, ak obdobie odo dňa vydania výpisu z registra trestov cudzincovi a jeho reálnym príchodom na územie Slovenskej republiky nebude dlhšie ako 90 dní.¹⁶

Doklad o bezúhonnosti musí dokladovať bezúhonnosť na celom území štátu, ktorý tento doklad vydal, inak policajný útvar taký doklad neakceptuje.¹⁴ Na základe ustanovenej

¹⁴ Pozri bližšie § 121 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov.

¹⁵ Pozri bližšie § 32 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov.

¹⁶ § 121 ods. 5 zákona o pobyte cudzincov.

podmienky policajný útvar v rámci posudzovania **teritoriálnej platnosti** predloženého výpisu z registra trestov cudzinca overuje skutočnosť, že predložený výpis z registra trestov cudzinca reálne dokladuje ustanovenú náležitosť o bezúhonnosti cudzinca na celom území štátu, ktorý predložený výpis z registra trestov vo forme listiny cudzincovi vydal.

V prípade, že výpis registra trestov vydaný cudzím orgánom nespĺňa ustanovenú náležitosť teritoriálnej platnosti, policajný útvar takýto doklad v konaní o žiadosti nie je oprávnený akceptovať. Na základe poznatkov z policajnej praxe uvádzame, že procesný postup vydávania výpisov z registra trestov a teritoriálna platnosť vydávaných výpisov z registra trestov cudzími orgánmi nie je harmonizovaná.

Niektoré štáty disponujú niekoľkými oprávnenými orgánmi s rôznou teritoriálnou platnosťou, ako príklad uvádzame Spojené štáty mexické. Oprávnenými orgánmi na vydávanie výpisu z registra trestov sú útvary generálnej prokuratúry každého federatívneho štátu a **Federálne ministerstvo vnútra Spojených štátov mexických**. Výpis z registra trestov vydaný útvarom generálnej prokuratúry federatívneho štátu nedisponuje komplexnou informáciou o bezúhonnosti osoby v rámci územia všetkých federatívnych republík Spojených štátov mexických, z uvedených dôvodov nespĺňa ustanovenú podmienku teritoriálnej platnosti podľa zákona o pobyte cudzincov.¹⁴ Komplexný výpis z registra trestov s teritoriálnou platnosťou na celé územie Spojených štátov mexických vydáva len Federálne ministerstvo vnútra Spojených štátov mexických.

Výpis registra trestov cudzinca je verejnou listinou cudzieho orgánu, **d'alsou náležitosťou, ktorú bude policajný útvar posudzovať v tejto etape**, je splnenie ustanovenej podmienky predloženia výpisu registra trestov cudzinca v úradnom preklade do štátneho jazyka.

Podľa zákona o pobyte cudzincov žiadosti a doklady potrebné v konaní podľa zákona o pobyte cudzincov vydané v cudzom jazyku je cudzinec povinný **predložiť v úradnom preklade do štátneho jazyka v origináli alebo v osvedčenej kópii**. Cudzinec môže predložiť aj doklady vydané alebo overené príslušnými orgánmi Českej republiky v českom jazyku. Žiadateľ môže predložiť žiadosti a doklady vydané v cudzom jazyku aj v úradnom preklade do českého jazyka, k prekladu cudzinec predloží potvrdenie zastupiteľského úradu, že preklad vyhotovila oprávnená osoba. Zastupiteľský úrad môže odmietnuť vydanie potvrdenia, ak oprávnenosť osoby, ktorá preklad vyhotovila, nemôže v podmienkach teritoriálnej pôsobnosti zastupiteľského úradu hodnoverne overiť.¹⁷

Verejné listiny cudzích orgánov musia byť v správnom konaní preložené do štátneho jazyka.¹⁸

Na základe uvedených skutočností pri posudzovaní vyhotoveného úradného prekladu výpisu z registra trestov cudzinca policajný útvar zohľadňuje skutočnosť, že zákon o pobyte cudzincov priamo nedefinuje osobu prekladateľa, ale ustanovuje povinnosť účastníka konania predložiť doklad vydaný v cudzom jazyku v úradnom preklade.

Podmienky na vykonávanie prekladateľskej činnosti a náležitosti vyhotovenia písomného úkonu prekladateľskej činnosti ustanovuje zákon č. 328/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o znalcoch a tlmočníkoch“).

Posudzovanie oprávnenosti vykonania prekladateľskej činnosti a povinných náležitostí vyhotoveného písomného úkonu prekladateľskej činnosti úradným prekladateľom na území Slovenskej republiky je policajný útvar povinný vykonávať podľa ustanovených podmienok a náležitostí zákona o znalcoch a tlmočníkoch.

Znalec, tlmočník alebo **prekladateľ** je fyzická osoba alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie činnosti podľa zákona o znalcoch a tlmočníkoch, ktorá

¹⁷ Pozri bližšie § 126 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov.

¹⁸ § 3 zákona č. 270/2005 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

je zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky.¹⁹

Úkony spojené s posúdením oprávnenosti osoby prekladateľa vyhodnocuje policajný útvar súbežne s formálnym posúdením povinných náležitostí písomného vyhotovenia úradného prekladu.

Písomné vyhotovenie úkonu prekladateľskej činnosti, v našom prípade výpisu z registra trestov cudzinca podľa zákona o znalcoch a tlmočníkoch,²⁰ musí mať jednotlivé strany očíslované, zviazané a zošité šnúrou. Voľné konce šnúry sa prekryjú nálepkou, na ktorú dá prekladateľ odtlačok svojej úradnej pečiatky.

Písomne vyhotovený preklad musí obsahovať úvodnú časť s označením „preklad“, označenie zadávateľa, v našom prípade osobné údaje cudzinca, prílohy a prekladateľskú doložku.

Prílohy sa zaradia pred preklad a spolu s ním sa zviažu.

Prekladateľská doložka obsahuje identifikačné údaje prekladateľa, označenie odboru, v ktorom je prekladateľ oprávnený vykonávať úkony prekladateľskej činnosti, a poradové číslo prekladu, pod ktorým je úkon prekladateľskej činnosti zapísaný v denníku.

Prekladateľskú doložku vyhotoví prekladateľ v jazyku odboru, v ktorom je zapísaný do zoznamu, a pripojí ju k poslednej strane vyhotoveného písomného prekladu.

Jeden rovnopis úradne vyhotoveného prekladu výpisu z registra trestov si prekladateľ ponechá a uschová na obdobie desiatich rokov od jeho vyhotovenia.

Na základe získaných poznatkov z policajnej praxe uvádzame, že predložený výpis registra trestov cudzinca v úradnom preklade v individuálnych prípadoch obsahuje ďalší dodatočný úradný preklad do iného cudzieho jazyka. Policajný útvar v rámci posudzovania predloženého úradného prekladu výpisu registra trestov cudzinca nemôže považovať vykonanie dodatočného prekladu výpisu registra trestov cudzinca za **právnu chybu**.

Na účel ozrejmienia uvedených skutočností uvedieme príklad dodatočného prekladu výpisu z registra trestov cudzinca. Výpis z registra trestov cudzinca je vydaný v mongolskom jazyku, dodatočný preklad výpisu registra trestov bude urobený do nemeckého jazyka a až následne do štátneho jazyka. Takto vyhotovený úradný preklad výpisu z registra trestov cudzinca spĺňa všetky predpísané náležitosti vyhotoveného úradného prekladu podľa zákona o znalcoch a tlmočníkoch.²⁰ Okolnosti a dôvody vykonania ďalšieho neštandardného dodatočného prekladu výpisu z registra trestov cudzincom môžu byť rôznorodé, napríklad absencia slovenského prekladateľa, náročnosť spočívajúca vo vysokých nákladoch pre cudzinca pri zabezpečovaní úradného prekladu do štátneho jazyka, prípadne ďalšie relevantné okolnosti.

V tejto súvislosti uvádzame, že z dôvodu uľahčenia a zjednodušenia administratívnej záťaže cudzincom pri zabezpečovaní úradného prekladu dokladov potrebných v konaniach podľa zákona o pobyte cudzincov bol zákon o pobyte cudzincov zmenený a doplnený o alternatívu, v rámci ktorej **cudzinec môže predložiť žiadosti a doklady vydané v cudzom jazyku aj v úradnom preklade, k prekladu je cudzinec povinný predložiť potvrdenie príslušného teritoriálneho zastupiteľského úradu Slovenskej republiky, že preklad vyhotovila oprávnená osoba.**¹⁷

V danom prípade, ak úradný preklad výpisu z registra trestov z cudzieho jazyka do iného cudzieho jazyka (napr. nemeckého) bol vykonaný úradným prekladateľom v domovskej krajine cudzinca **a následne** výpis z registra trestov cudzinca bol úradne preložený v Slovenskej republike do štátneho jazyka, je cudzinec povinný policajnému útvaru k priloženému výpisu z registra trestov **predložiť aj potvrdenie** príslušného teritoriálneho zastupiteľského úradu Slovenskej republiky z domovskej krajiny, že dodatočný úradný

¹⁹ § 2 zákona o znalcoch a tlmočníkoch.

²⁰ Pozri bližšie § 23 zákona o znalcoch a tlmočníkoch.

preklad (do nemeckého jazyka) bol vyhotovený oprávnenou osobou ako to ustanovuje zákon o pobyte cudzincov.¹⁷

V prípade, ak bol úradný preklad výpisu z registra trestov z cudzieho jazyka do štátneho jazyka vykonaný úradným prekladateľom v domovskej krajine, je cudzinec takisto povinný policajnému útvaru k priloženému výpisu z registra trestov **predložiť aj potvrdenie** príslušného teritoriálneho zastupiteľského úradu Slovenskej republiky z domovskej krajiny, že úradný preklad bol vyhotovený oprávnenou osobou, ako to ustanovuje zákon o pobyte cudzincov.

Podľa zákona o pobyte cudzincov doklady, ktoré sú predkladané cudzincami v konaní podľa zákona o pobyte cudzincov a ktoré vydali orgány cudzích štátov, musia byť opatrené doložkou vyššieho overenia, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak.²¹

Výpis registra trestov cudzinca je verejnou listinou cudzieho orgánu, **poslednou náležitosťou, ktorú bude policajný útvar posudzovať v rámci druhej etapy**, je splnenie ustanovenej podmienky spočívajúcej v opatrení výpisu registra trestov cudzinca doložkou vyššieho overenia podľa ustanovených podmienok v oznámení č. 213/2002 Z. z. Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o prijatí Dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín v znení neskorších predpisov (ďalej len „dohovor“), ak medzinárodná zmluva neustanovuje iné podmienky²².

Podmienky dohovoru sa nevzťahujú na listiny vystavené diplomatickými alebo konzulárnymi úradníkmi zastupiteľských úradov v zahraničí a **vyšším overením** v medziach a vymedzenom účele dohovoru sa v danom prípade rozumie formálna náležitosť, v rámci ktorej diplomatickí a konzulárni úradníci krajiny, v ktorej sa má listina použiť, overujú hodnovernosť podpisu, funkcie osoby, ktorá listinu podpísala, a prípadne pravosť pečate alebo odtlačku pečiatky na listine.

Štátne orgány v danom prípade uznajú verejnú listinu vydanú na území iného štátu len po splnení podmienky overenia hodnovernosti podpisu, funkcie osoby, ktorá listinu podpísala, a pravosti pečate na listine svojím konzulárnym úradom v tomto štáte. Doklad vydaný oprávneným orgánom v cudzom štáte najskôr overí ministerstvo zahraničných vecí príslušného štátu, v ktorom je doklad vydaný, a overenie následne vykoná teritoriálne príslušný zastupiteľský úrad Slovenskej republiky (ďalej len „superlegalizácia“).

Vyšším overením podľa ustanovených podmienok dohovoru²³ sa rozumie jediná formálna náležitosť, ktorú možno požadovať na účely potvrdenia hodnovernosti podpisu, funkcie osoby, ktorá listinu podpísala, prípadne pravosti pečate alebo odtlačku pečiatky. Na listine je pripojené **osvedčenie s názvom Apostille** vydané príslušným orgánom štátu, z ktorého listina pochádza.

Náležitosti vyhotovenia apostillačného osvedčenia sú ustanovené v prílohe k dohovoru. Má normovaný tvar a v obsahu prehľadne uvádza, kto listinu podpísal a kto prostredníctvom Apostille právoplatne overil jeho podpis a pečiatku. Môže sa vyhotoviť v úradnom jazyku orgánu, ktorý ho vydáva. Predtlač osvedčenia môže byť súčasne aj v ďalšom jazyku. Názov „Apostille (Convention de La Haye du 5 octobre 1961) musí byť vo francúzskom jazyku.

Osvedčenie Apostille sa umiestňuje priamo na listine alebo na samostatnom hárku papiera pripojeného neoddeliteľne k overovanej listine, ktorý je označený dátumom, je

²¹ Pozri bližšie § 126 ods. 6 zákona o pobyte cudzincov.

²² Napríklad vyhláška č. 83/1985 ministra zahraničných vecí o Zmluve medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Francúzskej republiky o právnej pomoci, uznaní a výkone rozhodnutí v občianskych, rodinných a obchodných veciach.

²³ Článok 3 dohovoru (oznámenie 213/2002 Z. z.).

očíslovaný a registrovaný. Ak je riadne vyhotovené osvedčenie Apostille, považuje sa za overenie **konečné**, ktoré nevyžaduje žiadne ďalšie overovanie.²⁴

Zákon o pobyte cudzincov ukladá cudzincovi povinnosť, ktorá spočíva v skutočnosti, že doklady v konaní podľa zákona o pobyte cudzincov je povinný predložiť **v origináli alebo v osvedčenej kópii**.

Vzhľadom na skutočnosť, že výpis z registra trestov cudzinca je verejnou listinou vydanou cudzím orgánom, musí spĺňať ustanovenú podmienku opatrenia **vyššieho overenia**, s výnimkou, ak medzinárodná zmluva medzi Slovenskou republikou a cudzím štátom neustanovuje výhodnejšie podmienky overenia alebo vyňali listinu z požiadavky vyššieho overenia.²²

Posudzovanie predloženého výpisu z registra trestov cudzinca policajným útvarom je zamerané na preverenie skutočnosti, či predložený výpis z registra trestov cudzinca je originálny dokument alebo vyhotovená jeho kópia.

V prípade, ak predložený výpis z registra trestov cudzinca je originálny dokument, overuje policajný útvar v rámci posudzovania skutočnosti, či obsahuje vyhotovené apostillačné osvedčenie podľa ustanovených náležitostí dohovoru oprávneným orgánom štátu vydania alebo obsahuje vyhotovené overenie vo forme superlegalizácie.

Ak predložený výpis z registra trestov cudzinca predstavuje vyhotovená fotokópia originálneho dokumentu, overuje policajný útvar v rámci posudzovania skutočnosti, či bol originálny dokument opatrený apostillačným osvedčením podľa ustanovených náležitostí dohovoru, alebo obsahuje overenie vo forme superlegalizácie. Následne overuje policajný útvar v rámci posudzovania skutočnosti, či fotokópiu originálneho dokumentu vyhotovil oprávnený orgán cudzieho štátu, ktorým je spravidla notársky úrad, a skutočnosť, že fotokópia originálneho dokumentu je opatrená apostillačným osvedčením podľa ustanovených náležitostí dohovoru oprávneným orgánom štátu vydania, alebo obsahuje vyhotovené overenie vo forme superlegalizácie.

Z nadobudnutých poznatkov z policajnej praxe uvádzame, že policajné útvary v rámci svojho rozhodovacieho procesu v individuálnych prípadoch nesprávne vykonávajú posudzovanie vyhotovenej osvedčenej fotokópie originálneho dokumentu výpisu registra trestov cudzinca. Podstatou nesprávneho posúdenia policajného útvaru spravidla spočíva v skutočnosti, že na originálnom výpise z registra trestov cudzinca **absentuje vykonané vyššie overenie**.

Tretia etapa spočíva vo vyhodnotení obsahovej náležitosti predloženého výpisu registra trestov cudzinca policajným útvarom.

Policajný útvar v rámci rozhodovacieho procesu o žiadosti cudzinca posudzuje a prihliada na verejný záujem, **osobitne na bezpečnostné hľadisko**, hospodárske záujmy Slovenskej republiky, na osobné a rodinné pomery cudzinca, jeho finančnú situáciu, na dĺžku doterajšieho pobytu na území Slovenskej republiky a dĺžku predpokladaného pobytu na území Slovenskej republiky.²⁵

Chápanie uvedenej skutočnosti, že policajný útvar pri rozhodovaní o žiadosti cudzinca prihliada osobitne na bezpečnostné hľadisko, môže byť chápané problematicky s vyvodením domnienky o voľnej úvahe policajného útvaru pri hodnotení cudzinca v rámci bezpečnostného rizika pre Slovenskú republiku. V tejto súvislosti uvádzame, že napriek nejasej definícii hodnotenia bezpečnostného hľadiska v zákone o pobyte cudzincov, realizácia hodnotenia bezpečnostného hľadiska vyžaduje splnenie adresných úkonov policajným útvarom.

²⁴ Článok 5 dohovoru (oznámenie 213/2002 Z. z.).

²⁵ Pozri bližšie § 33 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov.

Policajný útvar v rámci vyhodnotenia obsahových náležitosti predloženého výpisu registra trestov cudzinca sa zameriava na analýzu uvádzaných skutočností, ktoré deklarujú stav o uložených sankciách cudzinca počas jeho pobytu na území štátu, ktorý doklad vydal. V rámci vyhodnocovania výpisu z registra trestov cudzinca sa policajný útvar zameriava na hodnotenie údajov vypovedajúcich o skutočnostiach, či cudzinec bol alebo nebol súdne trestaný, prípadne či voči cudzincovi bolo alebo nebolo zastavené trestné stíhanie, prípadne ďalšie skutočnosti o uložených sankciách a ich priebehu realizovaného súdneho konania.

Za bezúhonného sa podľa zákona o pobyte cudzincov nepovažuje cudzinec, ktorý sa dopustil protiprávneho konania, ktoré je v Slovenskej republike kvalifikované ako úmyselný trestný čin, bol za toto konanie právoplatne odsúdený a od jeho potrestania neuplynula doba vyžadovaná na zhladenie odsúdenia v Slovenskej republike.²⁶

Vyhodnotenie obsahovej náležitosti predloženého výpisu registra trestov cudzinca je záverečným aktom, ktorým policajný útvar zrealizoval komplexné bezpečnostnoprávne posúdenie predloženého výpisu z registra trestov a splnenia podmienky bezúhonnosti cudzinca podľa zákona o pobyte cudzincov.

Záver

Policajný útvar podľa ustanovenej podmienky zákonom o pobyte cudzincov v rámci rozhodovacieho procesu o žiadosti cudzinca je povinný prihliadať **osobitne na bezpečnostné hľadisko**.

Z uvedeného dôvodu je predloženie výpisu z registra trestov cudzincom pri podaní žiadosti opodstatnenou náležitosťou pre rozhodovací proces policajného útvaru pri hodnotení bezpečnostného hľadiska. Je dôležitým podkladom, na základe ktorého policajný útvar overuje a hodnotí zadokumentovaný skutkový stav o uložených sankciách cudzincovi počas jeho pobytu na území domovského štátu, prípadne iného štátu pobytu. Vykonaným hodnotením policajný útvar posúdi a meritórne rozhodne, že cudzinec počas povoleného pobytu na území Slovenskej republiky nebude predstavovať nebezpečenstvo ohrozenia bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku a občanov Slovenskej republiky.

Hodnotenie bezpečnostného hľadiska súvisí so zabezpečením opatrenia, účelného usmerňovania vstupu a pobytu cudzincov na územie Slovenskej republiky v súvislosti s reguláciou legálnej migrácie, aby nebol umožnený vstup cudzincom, ktorí predstavujú bezpečnostné riziko pre verejný poriadok, bezpečnosť štátu a občanov Slovenskej republiky.

Literatúra

BALGA, J. a kol. *Slovenské cudzinecké právo*. Bratislava, Akadémia PZ, 2000. 225 s. ISBN 80-8054-136-1.

BALGA, J. *Teória a prax služby cudzineckej polície*. Bratislava, Akadémia PZ, 1997. 58 s. ISBN 80-8054-036-5.

VRABKO, M. a kol. *Správne právo. Procesná časť*. Bratislava, Univerzita Komenského, 2007. 230 s. ISBN 978-80-7160-234-7.

Zákon 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (oznámenie č. 213/2002 Z. z.).

²⁶ Pozri bližšie § 121 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov.

Zákon NR SR č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 328/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Key words: criminal records, official translation, the police department, alien, administrative proceedings, Apostille, superlegalisation, translator, police department.

Summary

While deciding on the application of the alien the police department according to the conditions provided for by Act on Stay of Aliens is obliged to take into account the aspect of security.

Therefore, an obligation to submit an extract from criminal record is considered as justified and is a requisite for decision making by the police department in assessing the security point of view. It is an important basis by which the police department checks and evaluates the documented facts on the sanctions imposed to alien throughout his stay in the home country and possibly another country of residence. Evaluations undertaken by the police department will allow it to assess and decide on whether alien shall or shall not constitute a danger to national security or public order and citizens of the Slovak Republic.

Assessment of the safety aspects is related to security measures, effective mainstreaming of entry and stay of aliens in the Slovak Republic and regulation of legal migration in order to deny entry to aliens who pose a safety risk to public order, national security and citizens of the Slovak Republic.

*JUDr. Juraj Ďorko
Prezídium Policajného zboru
Úrad hraničnej a cudzineckej polície
odbor cudzineckej polície
Ružinovská 1/B, 812 72 Bratislava
tel. 09610 50 748
e-mail: juraj.dorko@minv.sk
študent doktorandského štúdia na
Akadémii Policajného zboru v Bratislave*

Recenzent: prof. JUDr. Jozef Balga, PhD.